

Âşık Veysel Şatıroğlu's Poems in Terms of Genre and Form

Gamze Karadağ^{1,a,*}

¹ Institute of Social Sciences, Sivas Cumhuriyet University, Sivas, Türkiye

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 12/10/2023

Accepted: 25/10/2023

ABSTRACT

Âşık Veysel, one of the most important representatives of the minstrel tradition, was able to keep the tradition alive with the poems he produced and was able to ensure its continuity. While he influenced many minstrels who came after him, he also became a source of inspiration for Turkish music in various aspects. As a result, it has been deemed worthy of research by many researchers. However, forms and genres he used in his poems have not been mentioned in detail by researchers. However, despite the negative conditions that developed during his time, he saved the tradition of minstrelsy from being forgotten and there is a need for more studies that deal with every aspect of a minstrel who produced poems within this tradition. Especially the declaration of 2023 as the "Year of Âşık Veysel" by UNESCO will increase the value of such studies. In this article, we tried to eliminate this deficiency, at least to some extent, by making a technical analysis of the poems that we thought were missing, with the motivation of these thoughts.

We examined the minstrel's poems in terms of their external structure features, and most of them were sung in verse, epic and semai; It was determined that a total of 18 verse types were used in terms of genre.

The 178 poem examined in this article were taken from the source book titled Âşık Veysel, written by Doğan Kaya and except for the table created in the attachments section the poem numbers given in the article are adhered to the source book. Figure discussed in the article and species will be supported with numerical data for the reader to understand better and inferences will be evaluated with the table.

Keywords: Minstrelsy tradition, Âşık Veysel, form and genre

Tür ve Şekil Bakımından Âşık Veysel Şatıroğlu'nun Şiirleri

ÖZ

Âşıklık geleneğinin en önemli temsilcilerinden olan Âşık Veysel, geleneği, ürettiği şiirlerle yaşatabilmiş ve geleneğin devamlılığını sağlayabilmiştir. Kendisinden sonra gelen pek çok âşığı etkilediği gibi bir noktada da Türk müziğine çeşitli yönleriyle ilham kaynağı olmuştur. Bunun sonucu olarak pek çok araştırmacı tarafından araştırılmaya değer görülmüştür. Ancak ürettiği şiirlerde kullandığı şekil ve türlere araştırmacılar tarafından pek detaylı değinilmemiştir. Oysa, yaşadığı dönem itibarıyla gelişen olumsuz şartlara rağmen, âşıklık geleneğini unutulmaktan kurtarmış ve bu gelenek içerisinde şiirler üretmiş bir âşığı, her yönüyle ele alan çalışmalara daha çok ihtiyaç vardır. Özellikle 2023 yılının UNESCO tarafından "Âşık Veysel Yılı" ilan edilmesi, bu tür çalışmaların da değerini artıracaktır. Makalede, eksik olduğunu düşündüğümüz şiirlerin teknik incelemesi bu düşünceler sebebiyle yapılarak bu eksiklik biraz da olsa giderilmeye çalışılmıştır.

Âşığın şiirlerini dış yapı özellikleri açısından incelediğimizde neredeyse şiirlerin tamamının koşma, destan, ve semai nazım şekliyle söylendiği; tür olarak ise toplam 18 nazım türü kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bu makalede yapısal çözümleme yöntemiyle incelenen 178 şiir, Doğan Kaya tarafından kaleme alınan Âşık Veysel isimli kaynak kitaptan alınacak ve ekler kısmında oluşturulan tablo hariç makale içerisinde verilen şiir numaralarında kaynak kitaba bağlı kalınacaktır. Makalede ele alınan şekil ve türler okuyucunun daha iyi anlayabilmesi için sayısal verilerle desteklenecek ve oluşturulan tablodan yapılan çıkarımlar değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Âşıklık geleneği, Âşık Veysel, şekil ve tür

Süreç

Geliş: 12/10/2023

Kabul: 25/10/2023

Copyright

This work is licensed under
Creative Commons Attribution 4.0
International License

^a gazmekaradaq24@gmail.com

^{id} <https://orcid.org/000-0002-3847-4653>

How to Cite: Karadağ, G., (2023) Âşık Veysel Şatıroğlu's Poems in Terms of Genre and Form, *CUJOSS*, 47 – Âşık Veysel Özel Sayısı: 13-23

Giriş

Türk halk edebiyatı ve müzik kültürünün önemli bir alanını oluşturan âşıklık geleneği; sözlü kültürün kalıpsallığını kendinde barındırması, üretim ve tüketim bağlarının genişliği ve bu gelenek içerisinde üretilen metinlerde halk hayatına dair ayrıntılar barındırması yönleriyle Türk folklorunun havuzu niteliğindedir (Çelik, 2021: 457). Çoğu araştırmacıya göre 16. yüzyılda ortaya çıktığı düşünülen bu gelenek, Türklerin tarih sahnesine çıktıkları andan itibaren kam, baksı, bahşi, yırcı vb. isimlerle ozanlar edebî sahnede varlıklarını göstermişlerdir. Ozanlar bu şiirlerin icrası sırasında ise kopuz adını verdikleri müzik aletlerini kullanarak sanatlarını icra etmeye çalışmışlardır. Oba oba gezen ozanlar kahramanlık menkıbeleri, destanlar ve türkülerini özel ya da genel toplantılarla icra etmişlerdir. Sihirbazlık ve falcılık da yaptıkları bilinen ozanlar yağ, sığır ve şölen gibi toplumun bir araya geldiği merasimlerinde mutlaka hazır bulunmuşlardır (Köprülü, 2020: 57-58).

16. yüzyılda başladığı kabul edilen gelenek, bu yüzyılda yazılı kaynaklara aktarılmaya başlanmıştır. İlk örnekleri hakkında elde yeterli bilgi bulunmamaktadır. Bu yüzyılda Kuzey Afrika'da kahramanlık ve savaş üzerine şiir söyleyen Garp Ocakları'na mensup âşıklarla Anadolu ve Rumeli âşıklarının izleri görülmektedir. Bu yüzyılın en önemli temsilcileri Ahmetoğlu, Bahşi, Bahşioğlu, Çırpanlı, Hayalî, Hızıroğlu, Kul Mehmet, Kul Piri, Ozan, Öksüz Dede, Köroğlu, Sururî, Mehmet, Armutlu, Geda Muslu, Kul Çulha ve Oğuz Ali bu dönemin önemli âşıklarıdır (Aksoy, 2014: 5).

17. yüzyılda 16. yüzyıla göre daha çok âşık yetişmiştir. Bu âşıkların bir bölümü orduyla birlikte savaşa katılarak askerlerin cesaretini artırmıştır. Bu yüzyıl, âşık tarzı şiir geleneğinin altın çağıdır. Âşık tarzı şiir geleneği bu dönemde gelişerek şekilde, türde, konuda mükemmeli yakalamıştır. Karacaoğlan, Tımsıvarlı Âşık Hasan, Âşık Ömer, Gevherî, Kâtibî, Kayıkçı Kul Mustafa, Ercişli Emrah, Bursalı Halil, Kuloğlu, Âşık, Âşık İbrahim, Âşık Yusuf bu yüzyılın önemli âşıkları arasındadır (Aksoy, 2014: 6).

18. yüzyıla gelince âşık tarzı şiir gerilemeye başlamıştır. Divan Edebiyatının etkisinde kalan âşık sayısı artmıştır. Yine de bu yüzyılda kahvehanelerde, bozahanelerde, meyhanelerde ve panayırılarda ellerinde sazlarıyla şiirler söyleyen âşıklık geleneğinden yetişme âşıklara rastlanmaktadır. 18. yüzyılın önde gelen âşıkları ise Abdî, Agâh, Agâhî, Âşık Ali, Âşık Bağdadî, Âşık Derunî, Âşık Halil, Âşık Kâmil, Âşık Nigârî'dir (Aksoy, 2014: 6).

19. yüzyılda divan edebiyatı etkisi daha da artmış, âşıklar halktan ve halkın zevklerinden uzaklaşmıştır. Bu yüzyılda imparatorluğun çok zayıflaması, yeniçeri ocağının kapatılması, tekkelerin işlevlerini yerine getiremez oluşu âşık tarzı şiir geleneğinin zayıflamasına neden olsa da, bu yüzyılda da geleneğe damga vurmuş önemli âşıklar yetişmiştir. Bu yüzyılda Âşık Şem'î, Âşık Şenlik, Âşık Tahirî, Bayburtlu Celalî, Bayburtlu Zihni, Ceyhunî, Dadaloğlu, Deliboran, Dertli, Erzurumlu Emrah, Gedaî, Hızırî, Ruhsatî, Seyranî, Sümmanî, Tokatlı Nuri önemli âşıklar arasında sayılmaktadır (Aksoy, 2014: 6-7).

20. yüzyılda âşıklık geleneği özellikle de bir önceki yüzyıla göre eski önemini kaybetmeye başlamıştır. Bilhassa cumhuriyetten sonraki sosyal değişimlerle birlikte yeni iletişim araçlarının ortaya çıkışı, sanayileşmeyle beraber elektronik kültür ortamının hızlı tesiri, bu geleneği olumsuz yönde etkilemiştir. Buna rağmen bu yüzyılda son derece önemli halk şairleri/âşıkları yetişmiştir (Başaran, 2015: 4). Bu yüzyılda yetişen âşıklardan birisi Âşık Veysel Şatıroğlu'dur. Âşık Veysel, Cumhuriyet dönemi âşıklık geleneğini, Cumhuriyet devrine, bir açıdan da yeni Türkiye'ye adapte etmiş ve geleneğin sürmesini sağlamıştır.

Geleneğin önemli âşıklarından birisi olan Âşık Veysel'in hem gelenek içerisindeki yeri hem de bu gelenek içerisinde ürettiği şiirleri pek çok araştırmacı tarafından irdelenmiştir. Ancak âşığın söylediği şiirlerin nazım şekli ve nazım türü bakımından teknik incelemesi yapılmamıştır. Âşıklık geleneğinde, Âşık Veysel gibi yaşadığı dönem içerisinde ürettiği şiirlerle geleneği canlı tutan bütün âşıklar, tüm yönleriyle irdelenmelidir. Âşığın söylediği şiirleri teknik açıdan incelemeden önce hayatı ve edebî kişiliğine değinmek yerinde olacaktır.

Âşık Veysel Şatıroğlu Hayatı ve Edebî Kişiliği

Sivas'ın Şarkışla ilçesinin Sivrialan köyünden olan Âşık Veysel, 1894 yılının güz aylarında annesi koyundan dönerken tarlada dünyaya gelmiştir. Veysel'in, 5 kardeşi farklı zamanlarda çeşitli hastalıklardan ötürü vefat etmiştir. 7 yaşına geldiğinde çiçek hastalığından sol gözünü kaybetmiş, sağ gözünde ise kısmen görme bozukluğu oluşmuştur. 12 yaşına geldiğinde ise bir kaza sonucu sağ gözünü de tamamen kaybetmiştir. İki gözünü de kaybeden Veysel, günlerini Ortaköy'deki Mustafa Abdal Tekkesinde babasının kendisine aldığı 3 telli kırık sazla geçirmeye başlamıştır. Önceleri çok acemi olması ve herkes gibi saz çalamaması Veysel'in şevkini kırmış ancak babasının ısrarıyla saz çalmaya devam etmiştir. Özellikle 19-20 yaşlarındayken seferberlik dolayısıyla bütün arkadaşları askere çağrılan Veysel'in kendisinin yaşlılar ve kadınlarla birlikte geride kalması onu bunalıma sokmuş ve tesellişi sazında bulmuştur. 1919 yılında babasının tavsiyesiyle Esmâ isimli akrabaları ile dünya evine giren Veysel'in bu evlilikten iki çocuğu dünyaya gelir. Ancak iki çocuğu da çok geçmeden vefat eder. 1921 yılının Şubat ayında annesini, 8 ay sonra da babasını kaybeden Veysel'in bu olaylardan birkaç yıl sonra da eşi Esmâ'nın işlerde yardımcı olması için tuttıkları yavaşmaları Kel Hüseyin (Şengül) ile kaçması onun ilerleyen yıllarda şiirler söylemesine vesile olmuştur. 1928 yılında Gülizar ile evlenen Veysel'in bu evlilikten 7 çocuğu dünyaya gelmiş ancak bir çocuğu vefat etmiştir. Önce çevre köylerde ve ilçelerde kendisini gösteren Veysel, Ahmet Kutsi Tecer'in 5-7 Kasım 1931 tarihlerinde Sivas'ta düzenlediği 1. Sivas Halk Şairleri Bayramına katılmış ve bundan sonra yıldızı parlamaya başlamıştır. Geçimini sazdan temin eden Veysel, 1933-1940 yılları arasında arkadaşı Cört İbrahim ile ülkeyi dolaşmaya başlamıştır. 1941 yılında iyi bir maaşla

köy enstitülerinde saz öğretmenliği yapmaya başlamıştır. 1950-1970'li yıllar arasında şöhreti ülkenin dört bir tarafına yayılan Veysel bu yıllarda muhtelif şehirlerde konserler vermiştir. 21 Mart 1973 yılında akciğer kanserinden vefat eden Âşık Veysel, 79 sene önce dünyaya geldiği arazide defnedilmiştir (Kaya, 2020: 19-44).

Nazım Şekli ve Nazım Türleri

Tür ve şekil meselesi halk şiirinin en çok tartışılan ve üzerine araştırmalar yapılan konularından birisi olmuştur. İslamiyet öncesi üretilen şiirleri ve günümüz âşıkların icra ettikleri halk şiirlerini de içine alan bu tartışmaların üzerinde ilk duran kişi Ahmet Talat Onay olmuştur. Şekil ve tür meseleleri üzerine ilk çalışmaları yapan Ahmet Talat Onay, *Türk Halk Şiirlerinin Şekil ve Nev'i* adlı eserinde, halk şiiri incelemelerinden hareketle, tür ve şekil meselesini *halk şiirini tetkik ederken yalnız eşkâl ve enva'i, yani bu şiirlerin şekil ve mevzua göre arz ettikleri tenevvuatı değil, aynı zamanda teganniye de nazardan uzaklaştırmamak lazım geldiğinden, edebiyat kitaplarındaki noksanın başlıca sebebini bu noktada aramalıdır* şeklinde ifade etmiştir (Onay, 1996: 3).

Türk Edebiyatında Nazım isimli kitabında Onay'a yakın görüşler ortaya koyan İlaydın da şekli, dışa ait bir unsur olarak görmüştür. Dış, sanatçı ile bizim aramızda anlaşma aracı olan her şeydir. Geniş manasıyla üslup, kompozisyon ve nazım özellikleri dıştır. Buna şekil de denir. İlaydın, Halk Edebiyatında tür adlarının aynı zamanda şekil adı olarak kullanılageldiğini ancak bu edebiyatta nazım şekillerinin sayısının pek az olduğunu ve birçok türün, ufak tefek farklarla, aynı nazım şekli içinde ifade edildiğini dile getirmiştir (İlaydın, 1958: 6-77).

İlaydın'ın tür ve şekil hakkındaki görüşleriyle benzer görüşleri savunan Dizdaroğlu da halk şiirinde, belirli kurallara bağlı nazım biçimleri olmadığını dile getirmiştir. Dizdaroğlu'na göre divan şiirinde görülen ve her biri ayrı bir düzende olan biçimler, halk şiiri için söz konusu değildir. Halk şiirinde nazım biçimleri değil, türler vardır ve bu türler, biçimleriyle değil ezgileri ve okunuşlarıyla birbirlerinden ayrılırlar; onların ayrımları ezgilerindedir. Değişik kalıptaki şiirlerin aynı adı alması bundan ötürüdür. Bir deyiş, okunuşuna göre mâni ya da koşma olabilir. Dizelerin aynı hece sayısını taşıması bunların - okunuşlarına göre- ayrı ad almalarına engel değildir (Dizdaroğlu, 1969: 45-46).

Dizdaroğlu'nun görüşlerine katılmayan ve yazarın biçim ve tür sorunlarını birbirine karıştırdığını söyleyen Boratav (1982: 153), âşık şiirinin biçimlerini, kullanılan ölçüye göre "heceli biçimler ve aruzlu biçimler" olarak iki büyük kümeye ayırmıştır. Heceli biçimlerin, ölçülerine göre çeşitlenmesini "4+4+3 ya da 6+5, 11 heceli ölçüde şiirler 4+5+3 ya da serbest duraklı, 8 heceli şiirler, 4+3 ya da serbest duraklı 7 heceli şiirler, seyrekte olsa aynı bir şiirde değişik ölçülerin kullanıldığı ölçüler" olarak sınıflandıran Boratav, heceli biçimleri belirleyen ikinci önemli ögenin uyak olduğunu belirtmiştir. Âşık şiirinin heceli örneklerini "Koşma Biçimi ve Mani Biçimi" olarak ikiye ayıran Boratav, bu biçimlerden 'Mani Biçimi'nin

âşıklar tarafından az kullanıldığını ancak özel şartlar içinde ve Türkiye'nin kimi bölgelerinde, âşıkların bu biçimle söylenmiş şiirlerine rastlanabileceğini izah etmiştir. Mani biçimindeki şiirlerin 7'li, daha seyrek 8'li olduğunu, koşma biçimindeki şiirlerin ise 11'li ve 8'li hecelerle oluşturulduğunu belirten Boratav, ayrıca divan, semai ve kalenderî biçimleri hakkında da bilgiler vermiştir (Boratav, 2019: 28-30)). Boratav, türü ise "*genel olarak edebiyatta olduğu gibi, halk edebiyatında da türleri ürünlerin içerikleri, yaratılış şartları, üslupları, yaratıldıkları ve yayıldıkları çevrelerdeki görevleri belirlerdir*" şeklinde açıklamıştır (Boratav, 1982: 156).

Örneklerle Türk Şiir Bilgisi isimli eserinde şekli dışa ait bir unsur olarak değerlendiren Cem Dilçin, nazım biçimlerinin, dize ve uyağın bir düzen içinde birleşmesinden oluştuğunu belirtir. Halk şiirinde mâni ve koşma olarak iki ana biçimin mevcut olduğunu, aslında az sayıda olan öteki biçimlerin ise bu iki ana biçimden çıktığını savunan Dilçin, dizelerin kümelenişi, dizelerin hece sayısı ve uyak düzeni bakımından özellik gösterenlerin biçim, biçimi ne olursa olsun konu bakımından benzerlerinden ayrılanların da tür adı altında toplanması gerektiği düşüncesini ileri sürmüştür (2009: 95-279).

Tür ve şekil konusu hakkında *Halk Şiirinde Tür, Şekil ve Makam* isimli kitabında ilk olarak bu konu ile ilgili farklı görüşlere yer veren M. Öcal Oğuz, Ahmet Talat Onay, Hikmet İlaydın, Hikmet Dizdaroğlu, Pertev Naili Boratav ve Cem Dilçin'in şekil kavramıyla dışa dair unsurları, tür kavramıyla ise içe ait unsurları kastettiklerini belirtmiştir. Araştırmacıların tür ve şekil hakkındaki görüşlerinden sonra *düşüncemize göre, Halk Şiirinde "şekil", dışardan görülebilir özellikleri içine almalıdır. Bu özellikler ise; kafiyeli örgüsü, nazım birimi, vezin ve şiirin hacmi (mısra, beyit veya dörtlük sayısının azlığı veya çokluğu) olabilir* (Oğuz, 2001: 11-15) şeklinde şekli, nazım türlerinin birbirinden ayrılmasında ise iki temel unsuru yani konu ve ezgiyi esas almak gerektiğini dile getirmiştir. Oğuz, nazım şekilleri ve türlerini

A) "Nazım Şekilleri" (Mani, Koşma, Destan)

B) "Nazım Türleri"

1. Ezgi Ağırlıklı Türler (Türkü, Varsağ, Semaî, Koşma)
2. Konu Ağırlıklı Türler (Koçaklama, Taşlama, Güzelleme, Destan, İlahi, Devriye, Nutuk, Şathiyye)
3. Ezgi ve Konu Ağırlığı Aynı Yoğunlukta Olan Türler (Ninni, Ağıt, Mani) şeklinde gruplara ayırmıştır (Oğuz, 2001: 18-20).

Âşık Veysel'in Şiirlerinde Nazım Şekilleri

Araştırmacılar arasında halk edebiyatındaki nazım şekilleri konusunda bir fikir birliği bulunmamakla birlikte Başaran'ın Boyraz'dan alarak genişlettiği sınıflandırma, nazım şekli meselesini anlamakta kolaylık sağlayabilir.

Çizelge 1: Nazım Şekli Sınıflandırması

Table 1. Verse Form Classification

Nazım Şeklinin Adı	Mısraların Kümelenişi	Hece Sayısı	Şiirin Hacmi
Mani	Dörtlük	7	Tek dörtlük
Koşma	Dörtlük	11	3-5 arası dörtlük
Destan	Dörtlük	8 veya 11	5-150 arası dörtlük
Semai	Dörtlük	7 veya 8	3-5 arası dörtlük
Divan	Dörtlük	[14], 15 veya 16	3-5 arası dörtlük
Ninni	Muhtelif	5,7,8,11	2-18 arası dize

Yukarıdaki tabloya göre nazım şekilleri belirlenirken dikkat edilmesi gereken hususlar şiirin hacmi, mısraların kümelenişi ve hece sayısıdır. Tablodan anlaşıldığı kadarıyla semai, koşma ve divan arasındaki temel fark hece sayılarıyken, destanı diğer şekillerden ayıran unsur hacimdir (Başaran, 2015: 109-110).

Âşık Veysel'in şiirlerine dış yapı özellikleri açısından bakıldığında, âşığın 1 şiiri hariç 177 şiirinin dörtlüklerle inşa edildiği, bu tek şiirin ise 6 beyitten oluşmuş bir yapıda olduğu görülmektedir. Âşığın 177 şiirinin toplam dörtlük sayısı 1008, geriye kalan tek şiirdeki beyitlerin sayısı ise 6'dır. Böylece toplam dörtlük/ beyit sayısı 1014'tür. Toplam dörtlük sayısını, toplam şiir sayısına böldüğümüzde 5,6 gibi bir sonuç ortaya çıkmaktadır ki bu veriden hareketle Veysel'in şiirlerinin ortalama dörtlük sayısının 5 ile 6 arasında değiştiğini söyleyebiliriz. Bu verilere dayanarak da âşığın şiirlerinin oldukça hacimli olduğu yorumu yapılabilir.

Dörtlük sayısı itibarıyla şiirlerin durumuna bakıldığında 10 şiirin üç, 37 şiirin dört, 59 şiirin beş, 32 şiirin altı, 14 şiirin yedi, 10 şiirin sekiz, 7 şiirin dokuz, 5 şiirin on bir, 2 şiirin on dört, 1 şiirin ise on dokuz dörtlükten oluştuğu görülmektedir. Dikkat edilirse 177 şiirin 174'ünün 4 ile 11 dörtlük arasında bir hacimle meydana geldiği görülmektedir. Bu da şiirlerin %98,30'una tekâmül etmektedir. Buna göre şiirlerin neredeyse tamamı semai, koşma ve destan nazım şekilleriyle söylenmiştir.

Tablodan anlaşılacağı üzere bir şiir şeklinin koşma olabilmesi için ayaklı dörtlüklerle kurulması, 11'li hece ölçüsüyle söylenmesi ve dörtlük sayısının 3-5 arasında değişiyor olması gerekmektedir. Âşık Veysel'in şiirlerinde koşma nazım şekliyle söylenmiş toplam 86 şiir vardır. Buna göre Veysel'in şiirlerinin %48,58'i koşma nazım şekliyle söylenmiştir.

Âşık Veysel'in 86 koşmasının dörtlük sayısı toplamı 380'dir. Bunların 8'i üç dörtlük, 34'ü dört dörtlük ve 44'ü beş dörtlükten meydana gelmiştir. Bu verilere göre koşma başına 4,41 dörtlük düşmektedir. Bu da Âşık Veysel'in koşmalarının koşma nazım şekli standardı içerisinde olduğu anlamına gelmektedir.

Âşık Veysel'in yoğunluk bakımından şiirlerinde kullandığı ikinci nazım şekli ise destandır. Bir halk edebiyatı terimi olarak destan ifadesi, hem epik halk

anlatıları için kullanılırken hem de âşıkların dörtlük sayısı bakımından diğer türlere oranla daha hacimli söyledikleri şiirler için kullanılmıştır. "Âşık tarzı destan" olarak da nitelenen bu destanlar hecenin 11'li ve 8'li ölçüleriyle ve hemen her konuda söylenebilirler. Dörtlük sayıları minimum 5 olmakla birlikte 160'a kadar olan destan örnekleri de mevcuttur (Başaran, 2015: 112-113).

Âşık Veysel'in destan nazım şekliyle söylediği toplam 71 şiiri bulunmaktadır. Bu şiirlerden biri deyiş formatında ve toplam sekiz dörtlükle söylenmiştir ancak son dörtlükte âşığın mahlasını kullanmasından dolayı destan nazım şekli içerisinde ele alınmıştır. Bir diğer şiiri ise 3+2 yani toplam 5 dizeden oluşmaktadır. Bu iki şekille birlikte Veysel'in şiirlerinin %40,11'i destan nazım şekliyle söylenmiştir.

Destan nazım şekliyle söylenen 71 şiirin toplam dörtlük sayısı 535'dir. Bunların 32'si altı dörtlükten, 14'ü yedi dörtlükten, 10'u sekiz dörtlükten, 7'si dokuz dörtlükten, 5'i on bir dörtlükten, 2'si on dört dörtlükten ve 1'i on dokuz dörtlükten oluşmaktadır. Bu haliyle destan nazım şekliyle söylenmiş şiirlerin ortalama dörtlük sayısı 7,53'dür. Bu durumda Veysel'in destan şekliyle söylediği şiirlerin ortalama dörtlük sayısı, pek çok araştırmacı tarafından 5'ten fazla dörtlükten oluşma genel kabulünün altında kalmıştır.

Koşma ve destan kadar olmasa da kullanım sıklığı bakımından ele alacağımız bir diğer nazım şekli ise semaidir. Semainin heceli ve aruzlu olmak üzere iki türü bulunmaktadır. (Aksoy, 2014: 65). Halk şiiri sahasında kullanılan semai, hecelidir ve koşmadan farkı 8'li hece ölçüsü ile oluşmasıdır (Başaran, 2015: 111). Hecenin 8'li ve 11'li ölçüsüyle yazılan destandan farkı ise semainin 3 ile 5 dörtlük arasında yazılıyor / söyleniyor olmasıdır. Âşığın şiirlerine bu açıdan bakıldığında semai nazım şekliyle söylenmiş toplam 19 şiiri bulunmaktadır. Buna göre Veysel'in şiirlerinin %11,11'i de semai nazım şekliyle söylenmiştir.

19 semaide bulunan toplam dörtlük sayısı 90'dır. Bu şiirlerin 15'i beş dörtlük, 3'ü dört dörtlük ve 1'i üç dörtlükten oluşmaktadır. Bu verilere göre semai başına düşen dörtlük sayısı 4,73'tür.

Veysel'in şiirlerinde kullandığı bir diğer nazım şekli ise ninnidir. Hecenin 5, 7, 8 ve 11'li ölçüleriyle yazılan ve şiir hacmi 2 ile 18 dörtlük arasında değişen ninni, muhtelif mısralarla kurulabilir. Ninni nazım şeklini Veysel sadece bir şiirinde kullanmıştır.

Âşık Veysel'in bir adet de (162.) mesnevî nazım şekliyle söylenmiş şiiri bulunmaktadır.

Âşık Veysel'in şiirlerini söylerken kullandığı nazım şekillerinden anlaşılacağı üzere çoğunlukla koşma ve destan şekillerini kullanmıştır. Koşma ve destan dışında, semai ve ninni nazım şekillerini de kullanan Veysel, bu iki türü olabildiğince az kullanmıştır. Aslında gelenek içerisinde koşmayla birlikte en çok kullanılan nazım şekli olan semainin Veysel'in şiirlerinde sayı bakımından diğer şekillere göre az kullanılmasının sebebi semainin hem hece sayısının az olması hem de en fazla beş dörtlükle

söylenmesi olabilir. Çünkü hem hece hem de dörtlük sayısının azlığı âşığın söyleyeceklerini sınırlamaktadır. Buna göre Âşık Veysel'in bir dizede söylemek istedikleri, semai nazım şekliyle aktarılamayacak yoğunluktaki koşmadan sonra destan nazım şeklini tercih ettiğini söyleyebiliriz. Bununla birlikte Veysel şiirlerinde her ne kadar koşmadan sonra yoğunluk bakımından destan nazım şeklini kullanmış olsa da dörtlük sayısı bakımından, destanın pek çok araştırmacı tarafından kabul gören 5'ten fazla dörtlükten oluşma genel kabulünün altında kalmıştır. Bunun sebebi âşığın söylediği şiirlerin dörtlük sayısı artıkça, dörtlüklerde tekrara düşebilecek olma kaygısı olabilir.

Âşık Veysel'in Şiirlerinde Nazım Türleri

Nazım türü konusunda halk edebiyatı araştırmacıları arasında bir fikir birliği bulunmamaktadır. Genel itibarıyla şiirin nazım türünü belirlemede ilk önce bakılması gereken hususların konu ve ezgi olduğu konusunda bir fikir birliği varmış gibi görünse de bu görüş de kendi içerisinde sıkıntılıdır. Zira önümüzde duran ve ezgisi belli olmayan bir yığın şiir metni bulunmaktadır. Durum böyle olunca ezginin nazım türünü belirlemede kesin bir ölçüt olmadığı da kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Bir diğer ölçüt olan konu da nazım türünü belirlemede her zaman yeterli olmayabiliyor. Tam da bu noktada nazım türünü belirlemede başka bir kıstas ortaya çıkmaktadır ki o da konuya yaklaşım biçimidir. Başka bir deyişle nazım türünü belirlerken üzerinde durulması gereken en önemli husus şiiri üreten âşığın / halk şairinin konuya yaklaşım biçimidir; yani anlatım tutumu ve üslubudur. Dolayısıyla ezginin olmadığı durumlarda hatta olduğu yerlerde bile bu iki kavramdan yola çıkarak nazım türleri tayin edilmelidir (Başaran, 2015: 113-114). Bu nedenle biz de Boyraz'ın önerileriyle ve Aksoy'un eklediği "Arzulama", "Müjdeleme" ve "İstekleme" ilaveleriyle sayısı 21'e ulaşan nazım türlerini Âşık Veysel'in şiirlerinde kullandığı türlere göre ele alacağız. Yukarıda bahsi geçen 21 tür şunlardır:

Ağıt: *İnsanoğlunun ölüm karşısında veya canlı-cansız bir varlığını kaybetme, korku, telaş ve heyecan anındaki üzüntülerini, feryatlarını, isyanlarını, talihsizliklerini düzenli düzensiz söz ve ezgilerle ifade eden* (Elçin, 1993: 290) bir nazım türüdür. Ağıtlar, yalnız ölüm karşısında değil; savaş, yangın, sel, deprem gibi doğal afetlerle birlikte askere giden delikanlılar için, evlenerek evinden ayrılan genç kızlar için söylenen şiirleri de içine almaktadır (Artun, 2014: 139-140).

Alkışlama: Âşık edebiyatında, âşığın kendisinin yahut karşıdaki kişinin iyiliğini istemek amacıyla söylediği manzum dualardır (Artun, 2014: 141).

Arzulama: *Âşıkların bir olay veya bir durumun gerçekleşmesi yönündeki istek ve dileklerini anlatan şiirlerdir* (Aksoy, 2014: 70).

Bilgileme: Herhangi bir konu ile ilgili bilgi vermek amacıyla söylenmiş şiir türlerine bilgileme denir. Bilgilemeler, öğütme türü ile benzerlik göstermektedir. Ancak bilgilemede şair, kendi duygu ve düşüncelerini

şiirine yansıtmaktan kaçınır. Bununla birlikte bilgilemelerde işlenen konu daha detaylı ele alınırken, öğütlemelerde meselenin çoğu zaman sadece bir yönü üzerinde durulur (Boyraz, 2010: 141).

Dertleme: *"Âşığın başkasına ait dert ve sıkıntıları anlattığı şiirlerdir. Bu şiirlerde âşık ya da şair, üçüncü şahıs ya da şahısların dertlerine tercüman olmakta ve onların durumunu ortaya koyarak dinleyici veya okuyucuları onlara acındırmaya çalışmaktadır. Burada dertlerin sebep ve kaynağından çok, onların doğurduğu acılar, sonuçlar üzerinde durulmaktadır."* (Boyraz 2010: 141).

Dertlenme: Âşığın kendi dert, sıkıntı ve acılarını anlattığı şiir türüdür. Dertlenmelerde de dertlemede olduğu gibi acının sebebinden ziyade ortaya çıkardığı sonuçlar üzerinde durulur (Boyraz 2010: 141).

Güzelleme: Bir kişiyi veya herhangi bir varlığı övmek amacıyla söylenen şiirlerdir (Artun, 2014: 139). Bununla birlikte güzellmeler, büyük oranda karşı cins için söylenirler. Övgü şiiri olmalarına rağmen övgümeden farklı bir türdür. Çünkü güzellmelerde esas, güzeli ve güzelliği ön plana çıkarmaktır (Boyraz, 2010: 142)

İstekleme: *Âşıkların öldükten sonra geride kalanlardan yapılmasını istedikleri şeyleri anlattıkları şiirlerdir. Bu tür şiirlerde âşıkların vasiyet niteliğinde olan veya olmayan istekleri bulunabilir* (Aksoy 2014: 70).

Karşılaşma: Bir bakıma manzum bedualar olan karşılaşmalar, herhangi bir kişi, kurum ya da kuruluş için istenen kötülüklerin şiir formunda söylendiği nazım türüdür (Boyraz, 2010: 142).

Karşılaşma: Çoğunlukla âşık meclislerinin, toplantılarının ve fasıllarının başında âşıkların dinleyici kitlesine hitaben söyledikleri ve onların gelişlerinden hoşnut olduklarını beyan ettikleri şiir türüdür. Bir bakıma "merhabalaşma, hoşlaşma" olarak da değerlendirilebileceğimiz bu şiirlerde âşıklar, büyük oranda bir enstrüman eşliğinde ve "hoş geldiniz", "merhaba", "safa geldiniz" gibi rediflerle şiirlerini kurgularlar (Artun, 2001: 190 ve Kaya, 2010: 89).

Koçaklama/Yiğitleme: Kahramanca bir üslupla kaleme alınmış / söylenmiş epik karakterli şiirlere koçaklama denir. Bu tür şiirlerde coşkulu bir anlatım, yiğitçe bir tavır vardır (Boyraz 2010: 142).

Müjdeleme: *Bir kimseyi ya da toplumun bütününü ilgilendiren konularda sevindirici öngörüler içeren, umut aşıluyucu haberler veren şiirlerdir* (Aksoy 2014: 70).

Öğütme: Âşık şiirinde öğretici, öğüt veren şiirlere öğütme denir (Artun, 2014: 189). *Öğütlemelerde de bilgilendirmelerdeki kadar yoğun olmasa da bir bilgi aktarımı söz konusudur. Ancak bu aktarım, âşık ya da şairin dünya görüşü doğrultusunda bir ağırlığa ve olumlamaya sahiptir."* (Boyraz 2010: 143).

Övgüleme: *Herhangi bir insan ya da varlığın çeşitli bakımlardan övüldüğü şiirlerdir. Bu şiir türü güzellere türüne benzese de aralarındaki fark âşığın güzellere ele*

aldığı varlığın sadece güzel yönlerini belirtmekle kalması; övgülemeyse o varlığın güzelliklerini belirtmesinin yanı sıra bir de bu güzelliklerden dolayı övme ve övünme edası takınmasıdır (Aksoy 2014: 70).

Öyküleme: Bir olay veya durumu öyküleyen şiir türüdür. Öykülemelerde yaşanan olaylar, manzum bir şekilde ve kronoloji esasıyla sunulur. Bu bakımdan destan ile benzerlik gösterir. Öykülemelerin destanlardan farkı, ele aldığı konuyu daha detaylı bir biçimde işlemesidir (Kaya, 2014: 659).

Salavatlama: Bu tür, güreş oyunlarının yapıldığı er meydanlarında güreşçilerin, güreşin kendisinin ve bazen de güreş meydanlarının övüldüğü ve sonunda Hz. Muhammed'e salavat getirilen şiirlerdir (Aksoy, 2014: 69). Boyraz'ın naklettiğine göre bu şiir türü Anadolu'nun bazı yerlerinde deve güreşlerinde de söylenir ancak bu şiirler daha çok mani formundadır (Boyraz, 2010: 143).

Şikâyetlenme: Âşığı herhangi bir konuda rahatsız eden, onun duygularını inciten, düşüncelerine ters gelen kişi, konu veya durumların şikâyet edildiği şiirlerdir. Bu tür, dertleme ve dertlenme adı verilen türlerle karıştırılabilir. Ancak şikâyetlenmeler rahatsızlık veren sebep veya kaynaklar üzerine yoğunlaşırken dertlenme ve dertlenmeler, rahatsızlığın derece ve sonuçlarına odaklanır (Boyraz, 2010: 143-144).

Taşlama: Herhangi bir kişi, kurum veya toplumun yanlışlarını, aksayan yönlerini, gülünç taraflarını alaycı bir dille eleştiren şiirlerdir. Taşlamalarda esas olan yergi ve bu yerginin içerisinde bulunan alaycı üsluptur. Eğer bu alaycı üslup yoksa bu tür şikâyetlenmeye daha yakındır. Dolayısıyla taşlamaların "olmazsa olmaz" alay ve yerginin bir arada bulunmasıdır (Boyraz 2010: 144; Başaran, 2015: 117).

Uğurlama: Âşıkların birbirini övdüğü, işi tatlıya bağladıkları ve meclistekilere "güle güle" dedikleri bölümdür. Genellikle; "Size güle güle bize elvada", "Hoşça kalın güle güle" gibi ayaklar kullanılır. Şayet program bir âşık tarafından yapılıyorsa âşık yine uğurlama yapmadan meclisten ayrılmaz (Kaya, 2015: 104).

Varsağı: Koçaklama/yiğitleme türünde olduğu gibi epik karakterli ve içerisinde "bre, hey, behey" gibi ünlemler barındıran bir nazım türüdür. Koçaklama/yiğitleme türünden farkı, işlenen konulardaki farktan ileri gelmektedir. Koçaklamalarda kavga ve yiğitlikten söz edilirken varsağıda koşmadaki konulardan söz edilir. Bu anlamda koşmadan da konuyu yiğitçe bir edayla işlemesiyle ayrılır. Varsağılar, bireysellikten ziyade toplumsallığın ve ağır lirizmden ziyade aklın daha ön planda olduğu şiirlerdir (Boyraz 2010: 145; Aksoy 2014: 70).

Yalanlama: Âşık tarzı şiir geleneğinde kullanım sıklığı bakımından alt seviyelerde olan yalanlama türü, gerçekleşmesi imkânsız olan olaylardan bahseden ve olağanüstü olay ve durumları anlatan şiir türüdür. Bir bakıma âşığın yalan söylediği şiirler olarak da değerlendirilebilecek olan yalanlama türü, âşığa hayal

gücünü sınırsız bir biçimde kullanabilme imkânı vermesi bakımından üzerinde düşünülmesi gereken önemli bir nazım türüdür (Başaran, 2015: 117-118).

Âşık Veysel'in şiirlerine, yukarıda bilgi verdiğimiz bu türler açısından baktığımızda toplam 16 tür kullandığı görülür. Ayrıca Veysel, bu 16 tür dışında Dinî-Tasavvufî Türk Edebiyatına ait "devriye" ve "şathiye" türlerini de kullanmıştır. Toplam 18 tür kullanan âşığın şiirlerinde görülen nazım türleri ve bunların kullanılma sıklıkları şu şekildedir:

Çizelge 2: Nazım türleri ve kullanım sıklıkları
Table 2. Verse types and frequency of use

Dertlenme	Taşlama	Karşılama
37	6	1
Övgüleme	Arzulama	Kargışlama
36	5	1
Öğütlenme	Ağit	İstekleme
30	4	1
Şikâyetlenme	Alkışlama	Öyküleme
22	3	1
Güzelleme	Bilgileme	Devriye
19	2	1
Koçaklama	Dertleme	Şathiye
6	2	1

Görüldüğü üzere Âşık Veysel şiirlerinin büyük bir bölümünde (%81'i) dertlenme, övgüleme, öğütlenme, şikâyetlenme ve güzelleme nazım türlerini kullanmıştır. Yani Veysel, şiirlerinin büyük bir bölümünde kendi dertleriyle birlikte, kurum, kuruluş, kişi ve doğayı övmeyi, bununla birlikte rahatsız olduğu durumlardan şikâyet etmeyi, okuyucularına / dinleyicilerine öğütler vermeyi ve kimi güzellikleri övmeyi tercih etmiştir. Başka bir deyişle, Veysel şiirlerinde daha çok kendi dünyasını dile getirmiştir

Boyraz'a göre (2010: 150), nazım türlerinin ortaya çıkışına temel teşkil eden iki önemli husus vardır. Bunlar çatışma olgusu ve güzellik algılarıdır. Güzellik algısı alkışlama, bilgileme, devriye, güzelleme, ilahi, istekleme, karşılama, müjdeleme, öyküleme, övgüleme, salavatlama ve uğurlama adı verilen türleri ortaya çıkarırken çatışma olgusu da ağit, arzulama dertleme, dertlenme, kargışlama, koçaklama, öğütlenme, şathiye, şikâyetlenme, taşlama ve varsağı türlerinin doğmasını sağlamıştır (Boyraz, 2010: 150; Aksoy, 2014: 71).

Âşık Veysel'in şiirlerine bu açıdan bakıldığında 178 şiirinden 64'ü güzellik algısının; 114'ünün ise çatışma olgusunun eseri olduğu görülecektir. Çoğunluk olarak çatışma olgusunun söylenen şiirlere hâkim olması âşığın, hayatındaki birçok şeyin istediği gibi gitmediğini göstermektedir denilebilir. Nitekim hayatından anlaşılacağı üzere çocuk yaşta iki gözünü kaybetmesi, eşinin başka biriyle kaçması, engeli sebebiyle askere alınamaması, üç çocuğunu çeşitli sebeplerden kaybetmesi gibi olumsuz durumlar, Veysel'in şiirlerinde çatışma olgusunun daha yoğun işlenmesine sebep olmuş olabilir.

1. tabloya göre Âşık Veysel'in güzellik algısı etkisiyle söylediği şiirlerin 36'si övgüleme, 19'u güzelleme, 3'ü

alkışlama, 2'si bilgileme, 1'i devriye, 1'i karşılama, 1'i istekleme ve 1'i de öyküleme türleridir. Anlaşılacağı üzere bu şiirlerin çoğu bir kurum, kuruluş, kişi, canlı-cansız nesnelerin övüldüğü, sevginin veya sevgiliye benzeyen güzellerin işlendiği şiirlerdir. Güzellik algısı kapsamında övgüleme ve güzelleme türlerinin daha ön planda olması, Veysel'in yaşadığı toprakları seven, millî ve manevî değerlere önem veren bir âşık olduğunu gösterir.

“Çatışma, çok büyük oranda olumsuz hal ve durumlar neticesinde ortaya çıkar. Ancak kimi zaman, içinde övgü barındıran olumlu koşullarda da ortaya çıkabilir. Bunun en önemli örneği de âşık şiirinde kendisini koçaklamayığitleme olarak gösterir. Çatışmanın ortaya çıkardığı türlere göz atıldığında bunların aktif ve pasif direnişler sonucunda ortaya çıkan türler olarak iki gruba ayrıldığı görülmektedir. Dertleme, dertlenme, şikâyetlenme, ağıt, arzulama ve kargışlama pasif direnişin; öğütleme, taşlama ve koçaklama ise aktif direnişin ortaya çıkardığı türlerdir” (Başaran, 2015: 121).

1. tabloda hareketle çatışma olgusunun doğurduğu şiirlerden 37'si dertlenme, 30'u öğütleme, 22'si şikâyetlenme, 6'sı koçaklama, 6'sı taşlama, 5'i arzulama, 4'ü ağıt, 2'si dertleme, 1'i kargışlama ve 1'i de şathiye türündedir. Âşığın söylediği şiirlerde, bu türlerin oluşmasını sağlayan mücadelelere bakıldığında, toplam 72 şiirinde pasif direnişin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Bu da göstermektedir ki âşık hayatta çaresiz, garip ve yenik bir hâledir. Geriye kalan 42 şiirinde ise âşığın açık bir biçimde mücadeleye girdiği yani aktif direnişin etkileri görülür.

Şiirleri tema bakımından incelediğimizde ise 98 şiirin lirik, 50 şiirin didaktik, 16 şiirin satirik, 9 şiirin pastoral ve 5 şiirin epik olarak söylendiği tespit edilmiştir. Bu durum elbette şaşırtıcı değildir. Zira Âşıklık geleneğinde lirik duyguların baskın olduğu bilinmektedir. Şiir üretiminde temanın başat öge olması da bu durumun bir sonucudur.

Sonuç

Âşıklık geleneğinin 20. yüzyılda yetiştirdiği en önemli âşıklardan birisi olan Âşık Veysel'in, yaşadığı dönem içerisinde ve vefatından sonra geleneğe kattıkları pek çok araştırmacı tarafından araştırma konusu olmuştur ancak bu araştırmalar içerisinde âşığın söylediği şiirlerin şekil ve tür incelemesi daha geri planda kalmıştır.

Makalenin amacı olan Veysel'in şiirlerinde kullandığı şekil ve tür meselesine geçmeden önce, Türk halk edebiyatında kullanılan şekil ve türlerle ilgili araştırmacıların görüşleri kronolojik sıraya göre verilmiş, sonuç itibarıyla araştırmacılar arasında halk edebiyatında nazım şekilleri ve türleri ile ilgili bir fikir birliğinin bulunmadığı kanısına varılmıştır. Biz de bu çalışmayı, Boyraz, Aksoy ve Başaran'ın şekil ve tür meselesi konusundaki görüşlerini yerinde bularak, Âşık Veysel'in şiirlerinde kullandığı şekil ve tür incelemesini *Furkanî' nin Şiir Evreni Bağlamında Bir Monografi Denemesi* (Boyraz,2010), *Âşık Ahmet Poyrazoğlu'nun Şiir Evreni*

(Aksoy,2014) ve *Âşık İsmeti Monografisi* (Başaran, 2015) adlı çalışmalar ışığında yaptık.

Ulaşılan sonuç itibarıyla Âşık Veysel'in şiirlerine dış yapı özellikleri açısından bakıldığında bir şiiri hariç 177 şiirin dörtlülüklerle oluşmuş bir yapıda olduğu görülmektedir. Bu şiirlerin 86'sı koşma, 71'i destan, 19'u semai, 1'i ninni nazım şekliyle söylenmiştir. Âşıklık geleneğinde çoğunlukla koşmayla birlikte tercih edilen ve söylenişi, hem hece sayısı gereği hem de dörtlülük sayısı itibarıyla diğer nazım şekillerine göre daha kolay olan semai, Veysel'in şiirlerinde sayı bakımından en aza yakın şekillerden birisi olmuştur. Buna göre Veysel, şiirlerinde anlatmak istediğini kısa ve kolay söylenişi olan semai nazım şekliyle değil, daha uzun dörtlülüklerle kurulan destan nazım şekliyle anlatmak istemiştir. Buna rağmen destan nazım şekliyle söylediği şiirlerde bu şeklin kabul gören dörtlülük sayısı standartlarına ulaşamadığı tespit edilmiştir.

Tür olarak ise Veysel'in sırasıyla Dertlenme (37), Övgüleme (36), Öğütleme (30), Şikâyetlenme (22), Güzelleme (19), Koçaklama (6), Taşlama (6), Arzulama (5), Ağıt (4), Alkışlama (3), Bilgileme (2), Dertleme (2), Karşılama (1), Kargışlama (1), İstekleme (1), Öyküleme (1), Devriye (1) ve Şathiye (1) nazım türlerini kullandığı tespit edilmiştir. Görüldüğü üzere Veysel, şiirlerini daha çok, kendi dertlerini dile getirdiği, kurum, kuruluş, kişi ve doğayı, güzel ve güzellikleri övdüğü, kimi hususlarla ilgili öğütler verdiği, bununla birlikte rahatsız olduğu durumları şikâyet ettiği bir aracı olarak kullanmıştır.

Söylediği şiirlerle bu geleneğin en önemli temsilcisi hâline gelen ve neredeyse kendisinden sonra yetişen pek çok âşığı etkilediği gibi Türk müziğinin farklı alanlarını da etkilemeyi başaran Âşık Veysel'in karşılımlarla birlikte toplam 186 şiiri bulunmaktadır. Çoğu âşığa göre, ürettiği şiir sayısı daha az olmasına rağmen Veysel'in uluslararası statüye ulaşmış olması, onun söylediği şiirlerin çokluğundan ileri gelmemektedir. Görüldüğü üzere şiir sayısındaki artış o âşığı kaliteli bir âşık yapmazken, bir dize, bir âşığı büyük bir şair yapabilir. Âşık Veysel gibi söylediği şiirlerle yaşadığı dönemi aşabilmiş ve günümüze kadar gelmeyi başarabilmiş her âşık, geleceğin ölümsüz âşığı olmaya devam edecektir.

Extended Summary

As one of the important minstrels of the tradition, Âşık Veysel's place in the tradition and the poems he produced within this tradition have been examined by many researchers. However, the verse form of the poems written/sung by the minstrel and its technical examination in terms of verse genre has not been made. In the minstrel tradition, all minstrels who kept the tradition alive with the poems they produced during their time, such as Âşık Veysel, should be examined in all their aspects.

Before moving on to the subject of the form and genre used by Veysel in his poems, which is the purpose of the article, the opinions of researchers about the forms

and genres used in Turkish folk literature are given in chronological order and as a result, it is concluded that there are differences among researchers regarding the verse forms in folk literature and that there is no consensus regarding their forms and types. . We found it appropriate to examine this study in the light of the studies of Boyraz, Aksoy and Başran. The form and genre used by Âşık Veysel in his poems: A Monograph Essay in the Context of Furkanî's Poetry Universe (Boyraz, 2010), Âşık Ahmet Poyrazoğlu's Poetry Universe (Aksoy, 2014) and Âşık İsmetî Monograph (Başaran, 2015). we examined it in the light of his works.

When we look at Âşık Veysel's poems in terms of their external structure features, we see that 177 of Âşık's poems, except 1 poem, are structured with quatrains and this single poem has a structure consisting of 6 couplets. 86 of these poems were written in verse, 71 in the form of epics, 19 in the form of semai and 1 in the form of a lullaby. Semai, which is mostly preferred together with verse in the minstrelsy tradition, is a verse form that is easier to sing than other verse forms in terms of both the number of syllables and the number of quatrains. In Veysel's poems, it was one of the forms closest to the smallest number in terms of number. Accordingly, Veysel did not want to express what he wanted to say in his poems briefly, he wanted to express this not with semais, which are easy to say, but with epic verses consisting of longer quatrains. Despite this, it has been determined that poems sung in epic form cannot reach the standards of the number of stanzas in this form.

In terms of genre, Veysel's order is Suffering (37), Praising (36), Recommendation (30), Complaint (22), Eulogy (19), Heroism (6), Satire (6), Desiring (5), Lament

(4), Applause (3), Informing (2), Grief (2), Greeting (1), Condemnation (1), Solicitation (1), Narration (1), Cycling (1) ve Shathiye (1) it has been determined that he used verse genres.

As can be seen, Veysel mostly wrote his poems about institutions, organizations and people in which he expressed his own troubles and nature, and used them as a tool to praise beautiful people, give advice on some issues, and complain situations that disturb him.

Âşık Veysel, who managed to influence different areas of Turkish music and influenced many poets who grew up after him, became the most important representative of this tradition with the poems he sang. Âşık Veysel has a total of 186 poems, including competitions. Although the number of poems he produced was less than most minstrels, Veysel's international status was not due to the number of poems he sang. As can be seen, while increasing the number of poems does not make that minstrel a quality lover, one line can make a lover a great poet. Like Âşık Veysel, every lover who managed to surpass his age with the poems he sang and who managed to survive until today will continue to be the immortal lover of the future.

Kaynaklar

- Aksoy, E. (2014). *Âşık Ahmet Poyrazoğlu'nun Şiir Evreni* [Doktora Tezi]. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.
- Artun, E. (2014). *Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı*. Adana: Karahan Yayınları.
- Başaran, U. (2015). *Âşık İsmetî Monografisi* [Basılmamış Doktora Tezi]. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.
- Boratav, P. N. (1982). *Folklor ve Edebiyat-1*. İstanbul: Adam Yayınları.
- Boratav, P. N. (2019). *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*. Ankara: Bilgesu Yayınları.
- Boyraz, Ş. (2010). *Furkanî'nin Şiir Evreni Bağlamında Bir Monografi Denemesi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Çelik, Adil. (2021). *Âşıklık Geleneğinden Rock Müziğe Değerini Kaybetmeyen Bir Taşlama: "Şeytan Bunun Neresinde"*. *Doğan Kaya Armağanı 70. Yaş Hatırası*, Cilt I. (Haz.: Serhat Sabri Yılmaz vd.), İstanbul: Vilayet Kitabevi, 455-469.
- Dilçin, C. (2009). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Dizdaroğlu, H. (1969). *Halk Şiirinde Türler*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kaya, D. (2014). *Türk Halk Edebiyatı Kavramları ve Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kaya, D. (2020). *Âşık Veysel*. Sivas: Sivas Belediyesi.
- Köprülü, M. F. (2020). *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- İlaydın, H. (1958). *Türk Edebiyatında Nazım*. Ankara: İnkılâp Kitapevi.
- Onay, A. T. (1996). *Türk Halk Şiirlerinin Şekil ve Nev'i*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Oğuz, M. Ö. (2001). *Halk Şiirinde Tür, Şekil ve Makam*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Ek 1: Şiirlerin Nazım Şekli ve Nazım Türü Tablosu

Şiirin Numarası	Dörtlük veya Bent Sayısı	Hece Sayısı	Şiirin Ayak Türü	Şiirin Nazım Şekli	Şiirin Nazım Türü	Şiirin Tema Bakımından Türü
1	5	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
2	6	11	Döner	Destan	Öğütlenme	Didaktik
3	6	8	Tek	Destan	Dertlenme	Lirik
4	8	8	Döner	Destan	Bilgileme	Didaktik
5	6	11	Döner	Destan	Güzelleme	Lirik
6	4	8	Döner	Semai	Öğütlenme	Lirik
7	14	8	Döner	Destan	Övgüleme	Didaktik
8	3	11	Döner	Koşma	Karşılaşma	Lirik
9	6	8	Döner	Destan	Alkışlama	Lirik
10	8	8	Tek	Destan	Övgüleme	Pastoral
11	5	8	Döner	Semai	Güzelleme	Lirik
12	5	8	Döner	Semai	Güzelleme	Lirik
13	8	11	Tek	Destan	Öğütlenme	Didaktik
14	6	11	Döner	Destan	Şikâyetlenme	Satirik
15	4	11	Döner	Koşma	Güzelleme	Lirik
16	6	8	Tek	Destan	Öğütlenme	Didaktik
17	6	11	Döner	Destan	Dertlenme	Lirik
18	3	11	Döner	Koşma	Övgüleme	Lirik
19	4	11	Tek	Koşma	Şikâyetlenme	Lirik
20	5	11	Döner	Koşma	Övgüleme	Didaktik
21	5	11	Döner	Koşma	Güzelleme	Lirik
22	6	11	Döner	Destan	Öğütlenme	Didaktik
23	6	11	Döner	Destan	Övgüleme	Didaktik
24	4	11	Döner	Koşma	Öğütlenme	Lirik
25	5	11	Döner	Koşma	Koçaklama	Epik
26	5	11	Döner	Koşma	Öğütlenme	Lirik
27	5	11	Döner	Koşma	Öğütlenme	Didaktik
28	7	11	Döner	Destan	Şikâyetlenme	Didaktik
29	3	11	Döner	Koşma	Övgüleme	Didaktik
30	4	11	Döner	Koşma	Güzelleme	Lirik
31	11	8	Döner	Destan	Ağıt	Lirik
32	6	11	Döner	Destan	Şikâyetlenme	Didaktik
33	5	11	Döner	Koşma	Şikâyetlenme	Didaktik
34	5	11	Döner	Koşma	Ağıt	Lirik
35	9	11	Döner	Destan	Koçaklama	Epik
36	5	11	Döner	Koşma	Övgüleme	Pastoral
37	5	8	Döner	Semai	Dertlenme	Lirik
38	4	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
39	9	11	Döner	Destan	Dertlenme	Lirik
40	9	8	Döner	Destan	Öğütlenme	Didaktik
41	8	8	Tek	Destan	Taşlama	Satirik
42	5	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
43	5	11	Döner	Koşma	Şikâyetlenme	Lirik
44	6	8	Döner	Destan	Şikâyetlenme	Satirik
45	8	11	Döner	Destan	Öğütlenme	Didaktik
46	4	11	Döner	Koşma	Güzelleme	Lirik
47	5	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
48	5	11	Tek	Koşma	Şikâyetlenme	Satirik
49	4	11	Tek	Koşma	Dertlenme	Lirik
50	4	11	Döner	Koşma	Arzulama	Lirik
51	8	8	Tek	Destan	Şikâyetlenme	Satirik
52	5	11	Döner	Koşma	Övgüleme	Lirik
53	3	8	Döner	Ninni	Alkışlama	Lirik
54	5	11	Döner	Koşma	Övgüleme	Pastoral
55	11	8	Tek	Destan	Övgüleme	Didaktik
56	9	11	Döner	Destan	Taşlama	Satirik
57	14	8	Tek	Destan	Övgüleme	Didaktik
58	5	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
59	4	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
60	8	11	Döner	Destan	Bilgileme	Didaktik
61	4	11	Döner	Koşma	Öğütlenme	Didaktik
62	5	11	Döner	Koşma	Koçaklama	Epik
63	4	11	Döner	Koşma	Arzulama	Pastoral
64	6	11	Tek	Destan	Karşılaşma	Satirik
65	5	11	Döner	Koşma	Güzelleme	Lirik
66	7	11	Döner	Destan	Şikâyetlenme	Lirik
67	5	11	Döner	Koşma	Şikâyetlenme	Didaktik
68	8	11	Döner	Destan	Övgüleme	Lirik

69	7	11	Döner	Destan	Övgüleme	Didaktik
70	6	8	Döner	Destan	Öğütleme	Didaktik
71	4	11	Döner	Koşma	Güzelleme	Lirik
72	7	11	Döner	Destan	Övgüleme	Lirik
73	3	11	Döner	Koşma	Arzulama	Lirik
74	6	8	Döner	Destan	Öyküleme	Didaktik
75	5	8	Döner	Semai	Dertlenme	Lirik
76	5	11	Döner	Koşma	Övgüleme	Lirik
77	6	11	Döner	Destan	Devriye	Lirik
78	5	8	Tek	Semai	Güzelleme	Lirik
79	4	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
80	6	8	Döner	Destan	Dertlenme	Lirik
81	5	8	Tek	Semai	Şikâyetlenme	Lirik
82	5	11	Tek	Koşma	Arzulama	Lirik
83	5	11	Döner	Koşma	Arzulama	Lirik
84	6	8	Döner	Semai	Öğütleme	Didaktik
85	5	8	Döner	Semai	Dertlenme	Lirik
86	9	11	Tek	Destan	Şikâyetlenme	Satirik
87	5	8	Döner	Semai	Şikâyetlenme	Lirik
88	4	11	Döner	Koşma	Güzelleme	Lirik
89	5	11	Döner	Koşma	Öğütleme	Didaktik
90	5	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
91	4	11	Döner	Koşma	Güzelleme	Lirik
92	4	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
93	3	8	Döner	Semai	Dertlenme	Lirik
94	4	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
95	5	8	Döner	Semai	Öğütleme	Didaktik
96	5	8	Döner	Semai	Güzelleme	Lirik
97	5	11	Döner	Koşma	Şikâyetlenme	Lirik
98	5	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
99	4	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
100	5	8	Döner	Semai	Dertlenme	Didaktik
101	19	11	Döner	Destan	Koçaklama	Lirik
102	4	11	Döner	Koşma	Övgüleme	Pastoral
103	6	11	Döner	Destan	Öğütleme	Didaktik
104	5	11	Tek	Koşma	Övgüleme	Lirik
105	6	8	Tek	Destan	İstekleme	Lirik
106	6	11	Döner	Destan	Övgüleme	Lirik
107	9	8	Döner	Destan	Şathiye	Satirik
108	6	8	Tek	Destan	Güzelleme	Lirik
109	6	11	Döner	Destan	Öğütleme	Didaktik
110	5	8	Döner	Semai	Öğütleme	Didaktik
111	7	11	Tek	Destan	Övgüleme	Lirik
112	5	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
113	6	8	Tek	Destan	Övgüleme	Pastoral
114	5	11	Döner	Koşma	Övgüleme	Pastoral
115	6	11	Döner	Destan	Övgüleme	Pastoral
116	8	11	Döner	Destan	Şikâyetlenme	Didaktik
117	5	11	Döner	Koşma	Övgüleme	Didaktik
118	7	11	Döner	Destan	Övgüleme	Didaktik
119	4	8	Tek	Semai	Öğütleme	Didaktik
120	4	11	Döner	Koşma	Güzelleme	Lirik
121	6	11	Döner	Destan	Övgüleme	Didaktik
122	3	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
123	5	11	Tek	Koşma	Övgüleme	Lirik
124	7	11	Döner	Destan	Dertlenme	Lirik
125	6	8	Döner	Destan	Öğütleme	Didaktik
126	6	8	Döner	Destan	Dertlenme	Lirik
127	7	11	Döner	Destan	Taşlama	Satirik
128	4	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
129	9	11	Döner	Destan	Övgüleme	Didaktik
130	6	11	Döner	Destan	Övgüleme	Didaktik
131	5	11	Döner	Koşma	Şikâyetlenme	Satirik
132	4	11	Döner	Koşma	Öğütleme	Lirik
133	4	11	Döner	Koşma	Öğütleme	Didaktik
134	4	11	Döner	Koşma	Güzelleme	Lirik
135	11	11	Tek	Destan	Övgüleme	Lirik
136	5	11	Tek	Koşma	Dertlenme	Lirik
137	5	8	Döner	Semai	Şikâyetlenme	Satirik
138	4	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
139	5	11	Döner	Koşma	Koçaklama	Epik
140	7	8	Döner	Destan	Övgüleme	Didaktik

141	4	11	Döner	Koşma	Övgüleme	Pastoral
142	5	11	Döner	Koşma	Öğütleme	Didaktik
143	11	11	Döner	Destan	Öğütleme	Didaktik
144	4	11	Döner	Koşma	Övgüleme	Didaktik
145	7	11	Döner	Destan	Taşlama	Satirik
146	3	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
147	5	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
148	6	11	Döner	Destan	Öğütleme	Didaktik
149	5	11	Döner	Koşma	Alkışlama	Lirik
150	11	11	Tek	Destan	Öğütleme	Didaktik
151	7	8	Döner	Destan	Öğütleme	Didaktik
152	5	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
153	4	11	Döner	Koşma	Taşlama	Satirik
154	5	11	Döner	Koşma	Şikâyetlenme	Lirik
155	5	8	Döner	Semai	Taşlama	Satirik
156	6	8	Tek	Destan	Övgüleme	Didaktik
157	4	11	Döner	Koşma	Ağıt	Lirik
158	5	11	Döner	Koşma	Övgüleme	Lirik
159	4	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
160	5	11	Döner	Koşma	Güzelleme	Lirik
161	6	8	Döner	Destan	Güzelleme	Lirik
162	6	16	Döner	Mesnevî	Güzelleme	Lirik
163	7	11	Döner	Destan	Dertlenme	Lirik
164	5	11	Döner	Koşma	Övgüleme	Lirik
165	5	11	Döner	Koşma	Şikâyetlenme	Lirik
166	4	11	Döner	Koşma	Öğütleme	Didaktik
167	4	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
168	4	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
169	8	8	Tek	Destan	Koçaklama	Epik
170	7	11	Tek	Destan	Öğütleme	Didaktik
171	5	11	Tek	Koşma	Dertlenme	Lirik
172	4	8	Tek	Semai	Övgüleme	Lirik
173	3	11	Döner	Koşma	Şikâyetlenme	Lirik
174	4	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
175	4	11	Döner	Koşma	Dertlenme	Lirik
176	3	11	Döner	Koşma	Ağıt	Lirik
177	7	8	Döner	Destan	Öğütleme	Didaktik
178	6	11	Döner	Destan	Şikâyetlenme	Satirik